

Varstvo avtorske pravice v novejši slovenski sodni praksi

ŠPELCA MEŽNAR & MAJA OVČAK KOS

Povzetek Avtorici prikažeta razvoj sodne prakse s področja avtorskega prava v zadnjih desetih letih. Analiza sodne prakse pokaže, da je ključna predpostavka, ki odločilno vpliva na presojo pravnega standarda avtorskega dela, individualnost. Uveljavljeno je stališče, da manjši kot je manevrski prostor možne ustvarjenosti, večji mora biti vložek, ki je potreben za izpolnitev kriterijev iz 5. člena ZASP. Na področju vsebinskih omejitev avtorske pravice je sodna praksa razvila ustrezna, konkretna in domišljena merila, ki kažejo razumevanje za občutljivo vlogo ravnotežja med avtorsko pravico in pravicami tretjih. Čeprav je področje prenosa avtorskih pravic izredno pomembno za učinkovito izkoriščanje avtorskih del, pa je primerov s tega področja v sodni praksi relativno malo.

Ključne besede: • avtorsko pravo • avtorska pravica • sodna praksa

NASLOV AVTORIC: dr. Špelca Mežnar, docentka, Mednarodna fakulteta za družbene in poslovne študije, Mariborska cesta 7, 3000 Celje, Slovenija, epšta: spela.meznar@mfdps.si. Dr. Maja Ovčak Kos, višja pravosodna svetovalka, Vrhovno sodišče Republike Slovenije, Tavčarjeva 9, 1000 Ljubljana, Slovenija, epšta: maja.ovcak-kos@sodisce.si.

DOI 10.18690/18557147.7.1.85-101(2015)
ISSN 1855-7147 Tiskana izdaja / 1855-7155 Spletna izdaja © 2015 LeXonomica (Maribor)
Na svetovnem spletu dostopno na <http://journals.lexonomica.press>.

Recent Slovenian case law on copyright protection

ŠPELCA MEŽNAR & MAJA OVČAK KOS

Abstract The article is concerned with the development of case law in the field of copyright law in the last ten years in Slovenia. The analysis of the case law shows that the decisive precondition when determining the legal standard of a copyrighted work, is the work's individuality. In order to qualify for copyright protection, a work needs to show a higher degree of creativity when the margin of maneuver to create is more narrow. With respect to copyright limitations (fair use), the case law has developed useful, practical and well balanced criteria, which secure that the sensitive balance between copyright and the rights of third parties is kept. Although licensing of copyright is of utmost importance for the effective commercial exploitation of copyright works, the number of case law in the field of copyright contracts is surprisingly low.

Keywords: • copyright • copyright law • case law

CORRESPONDENCE ADDRESS: Špelca Mežnar, Ph.D., Assistant Professor, International School for Social and Business Studies, Mariborska cesta 7, 3000 Celje, Slovenia, email: spela.meznar@mfdps.si. Maja Ovčak Kos, Ph.D., senior judicial adviser, Supreme Court of the Republic of Slovenia, Tavčarjeva 9, 1000 Ljubljana, Slovenia, email: maja.ovcak-kos@sodisce.si.

DOI 10.18690/18557147.7.1.85-101(2015)

ISSN 1855-7147 Tiskana izdaja / 1855-7155 Spletna izdaja © 2015 LeXonomica (Maribor)
Available on-line at <http://journals.lexonomica.press>.

1 Uvod

Avtorska pravica – osrednji fenomen avtorskega prava – je izključna pravica, katere objekt je nematerialna stvaritev s področja znanosti, književnosti in umetnosti. Imetniku daje pravico, da se upre vsakršni nedovoljeni uporabi svojega dela. V tej svoji lastnosti (absolutnosti) je podobna lastninski pravici. Enako kot lastninsko pravico je tudi avtorsko pravico možno prenašati.¹ Avtorska pravica je urejena v Zakonu o avtorski in sorodnih pravicah² (ZASP). ZASP je sprejel načelo avtorstva,³ saj postavlja stvaritev in s tem tudi tistega, ki jo napravil (človeka), za izvor in temelj avtorske pravice,⁴ ter teorijo monizma, v skladu s katero je avtorska pravica enovita in celovita pravica, iz katere izvirajo različna upravičenja (moralne, materialne in druge avtorske pravice).

Interesno podstat avtorskega prava tvorijo interesi ustvarjalcev – avtorjev, posrednikov in končnih uporabnikov avtorskih del oz. širše družbe. Iskanje ustreznega ravnotežja med njimi ni zgolj stvar zakonodajalca, temveč vse bolj predstavlja pomemben izziv tudi sodni praksi. Zlasti od uveljavitve zadnje novele⁵ Zakona o pravdnem postopku⁶ (ZPP), ki je na novo uredila revizijski postopek, je mogoče trditi, da se pomen sodne prakse kot pravnega vira vse bolj približuje pomenu formalnih pravnih virov. Reševanja posameznih pravnih problemov si zato danes brez upoštevanja sodne prakse skoraj ni mogoče zamisliti. V prispevku predstavljamo pomembnejše⁷ odločbe Vrhovnega sodišča RS in Višjega sodišča v Ljubljani,⁸ ki so bile sprejete v zadnjem času in se nanašajo na problematiko temeljnih institutov avtorskega prava.⁹ Do pravnih rešitev sodne prakse se tudi kritično opredeliva.

2 Avtorskopravno (ne)varovana dela

Pojem avtorskega dela opredeljuje 5. člen ZASP z naslednjimi predpostavkami: stvaritev, področje ustvarjenosti, duhovnost, individualnost in izraz. Avtorsko delo je pravni standard, ki ga upošteva prej navedene predpostavke iz 5. člena ZASP, glede na okoliščine konkretnega primera, napolnjuje sodišče. Pri ugotavljanju odločilnih okoliščin v zvezi z obstojem predpostavk iz 5. člena ZASP se pojavljajo tudi vprašanja dejanske narave, predvsem v zvezi s pravili znanosti in stroke. Zlasti pri slednjih je zaradi dejstva, ker sodišča s potrebnim posebnim strokovnim znanjem ne razpolagajo, velikokrat potrebna pomoč izvedenca.¹⁰ Analiza sodne prakse kaže, da je individualnost tista predpostavka, ki odločilno vpliva na presojo pravnega standarda avtorskega dela. Individualnost je značilnost, ki avtorsko delo po eni strani ločuje od množice avtorsko nevarovanih vsakdanjih predmetov in pojavov, po drugi strani pa od umetniške kulturne dediščine, ki je v obči lasti in po tretji strani od drugih varovanih avtorskih del.¹¹ Njene elemente tvorijo določena ustvarjalna raven, kreativnost in ustreznost stopnja novosti ter izvirnosti.¹²

Vrhovno sodišče RS je v primeru III Ips 26/2007¹³ odreklo avtorskopravno varstvo besedni sintagmi »slovenska hranilnica in posojilnica«. Navedlo je, da gre za navaden izraz, v katerem ni mogoče razpoznati nobenih individualnih (posebnih, neobičajnih, idiosinkratičnih, presenetljivih, nenavadnih, vpadljivih, samolastnih, svojevrstnih, nebanalnih, ne zgolj premočrtnih, neepitelnih) potez ustvarjalnosti določene osebe. Uporabljene besede niso niti niso postavljene druga ob drugo na kak ustvarjalen (nenavaden) način. Navedeni besedni zvezi tako ni priznalo avtorskopravnega varstva zaradi prenizkega ustvarjalnega vložka in s tem neizpolnjevanja merila individualnosti iz prvega odstavka 5. člena ZASP. Tej presoji je mogoče pritrčiti. Različne besedne zveze in slogani bodo namreč le izjemoma lahko, zaradi svojih značilnosti (kratkosti, jasnosti ipd.) in s tem zmanjšanega ustvarjalnega prostora, zadovoljili kriterijem iz 5. člena ZASP. Tako stališče ima oporo tako v sodni praksi¹⁴ kot pravni literaturi.¹⁵

V zadevi II Ips 966/2008¹⁶ je Vrhovno sodišče RS presojalo vprašanje (ne)izpolnjevanja predpostavke individualnosti avtorskega dela pri delih uporabne umetnosti. V revizijskem postopku je bilo izpostavljeno, da tožnikova prodajna stojnica ni avtorsko delo, ker ne odstopa od drugih stojnic ter da izdelava načrta za stojnico sama po sebi ne more predstavljati kreacije, saj je ideja mize, postelje, omare ali stojnice, nekaj, kar je dano vnaprej ter tega osnovnega bistva v avtorskoprnem smislu ni mogoče posnemati. Vrhovno sodišče RS je te navedbe zavrnilo in pritrčilo nižjima sodiščema, da je konkretna prodajna stojnica avtorsko delo. Navedlo je, da je stojnica res prepoznavna kot stojnica, vendar pa ima nekatere individualne značilnosti, zaradi katerih se razlikuje od že videnega; ima torej nek idejni presežek. Znani elementi (koza, dvokapno senčilo idr.) so interpretirani na samosvoj način, kar vse dokazuje individualnost tožnikove stvaritve in jo opredeljuje kot preplet vsebinskih in oblikovnih potez. Pri tem se postavlja vprašanje, ali je pri delih uporabne umetnosti presoja individualnosti iz 5. člena ZASP strožja, ker je zaradi funkcionalnega poslanstva teh del ustvarjalni maneverski prostor zožan.

V navedeni odločbi Vrhovnega sodišča RS izrecnega odgovora na to vprašanje ni najti, je pa nanj že odgovorilo višje sodišče, in sicer nikalno.¹⁷ Navedlo je, da okoliščina, da je zahtevana raven individualnosti pri delih uporabne umetnosti višja, izhaja iz same narave del oz. predmetov, pri tem pa ne gre za strožji pravni test po 5. členu ZASP, ki bi morebiti veljal za dela uporabne umetnosti. Čim manjši je maneverski prostor možne ustvarjalnosti, tem večji vložek je potreben za izpolnitev kriterijev iz 5. člena ZASP.

V praksi so pogosti spori, kjer sodno varstvo avtorske pravice uveljavljajo novinarji. Poudariti velja, da vsi novinarski prispevki niso avtorskopravno varovani. Kratke dnevne novice in vesti z vsebino namreč ne zadostijo pogojem iz 5. člena ZASP, uporaba nekaterih novinarskih avtorskih del pa je prosta (npr. dnevne novice in vesti, ki imajo naravo tiskovnega sporočila in določeno stopnjo individualnosti).¹⁸ Novinar kot avtor mora zato v vsakem primeru posebej

trditveno in dokazno izkazati, da so dela, za katera zahteva sodno varstvo, avtorska dela.

Stvaritve, ki niso avtorskopravno varovane, določa 9. člen ZASP. Med navedenimi so tudi uradna besedila z zakonodajnega, upravnega in sodnega področja.¹⁹ V zvezi z nevarovanimi avtorskimi deli je pomembna odločitev Vrhovnega sodišča v primeru II Ips 678/2006,²⁰ da matematične maturitetne naloge predstavljajo »uradna besedila z upravnega področja«, zaradi česar niso avtorskopravno varovana in jih je dopustno prosto reproducirati. Meniva, da je revizijsko sodišče za tako stališče navedlo razumne razloge. Izvrševanje nalog vzgoje in izobraževanja spada v upravno področje, saj te naloge izvršujejo na podlagi zakonov in drugih predpisov upravni organi sami, ali preko javnih podjetij in zavodov, z dajanjem koncesij in z drugimi ukrepi, katerih delovanje upravni organi nadzorujejo. Gre za izvrševanje oblastvenih upravičenj, s katerimi se uravnavajo pravni položaj državljanov in druge družbene zadeve. Matematične naloge za maturitetne izpite za dijake, ki želijo nadaljevati študij na univerzi, so bile izdelane v uradnem postopku. Res niso bile sprejete po določilih Zakona o upravnem postopku, vendar tega ZASP ne zahteva. Skleniti je torej mogoče, da za presojo, ali gre za uradno besedilo, zadošča, da gre za uraden postopek in postopek v obravnavani zadevi je bil tipičen za nastajanje uradnih besedil z upravnega področja (oblikovanje delovnih skupin, komisija, sklepi komisij).

Vrhovno sodišče RS je v zadevi III Ips 3/2011²¹ utemeljeno zavrnilo avtorskopravno varstvo poslovne ideje oz. poslovnega *know-how*. Šlo je za zbir znanja in pridobljenih izkušenj v zvezi s postopkom in organizacijo izbire dekleta za naslov K. ter spremljajočo strategijo trženja dogodkov, katerih se izbrano dekle udeležuje. (Poslovna) ideja v skladu s prvim odstavkom 9. člena ZASP namreč ni avtorsko varovana. Potencialno bi lahko bila avtorsko varovana sama praktična izvedba ideje, vendar to v konkretnem primeru ni bilo ugotovljeno.

3 Predelave avtorskih del

Odvisna oz. predelana dela, torej dela, ki izvirajo iz drugega dela, obravnava 7. člen ZASP. S predelavo nastane novo, samostojno avtorsko delo, ki je nedeljiva celota. Pravica do predelave je izključna materialna avtorska pravica, da se neko prvotno delo spremni ali kakorkoli drugače predela ali da se prvotno delo v nespremenjeni obliki vključi oz. vgradi v novo delo (33. člen ZASP).

V praksi so pogosti spori predvsem glede predelav arhitekturnih avtorskih del. Za arhitekturna avtorska dela so v 44. členu ZASP določene posebne omejitve pravice predelave. Ena najpomembnejših zadev s tega področja je t. i. zadeva avtobusna postaja (sodba Vrhovnega sodišča RS II Ips 1018/2007 z dne 19. 3. 2009), ki je prestala preizkus na Ustavnem sodišču.²² V omenjeni zadevi je Vrhovno sodišče RS dalo prednost lastninski pravici pred avtorsko. Avtor

(arhitekt) idejne (še nerealizirane) rešitve arhitekturne ureditve kompleksa avtobusne postaje je po spremembi investitorja zahteval, da se novima investitorju in projektantu prepove vsakršno novo projektiranje ter raba obstoječih projektov. Glede na absolutnost zahtevka (ali bo na zemljišču izpeljan projekt po zamislih avtorja ali pa se ne sme nič graditi) se je Vrhovno sodišče RS odločilo dati prednost interesom lastnika zemljišča in argumentirano pojasnilo, zakaj se mora avtorska pravica v konkretnem primeru umakniti lastninski.²³

Bistvene prvine dejanskega stanja so bile v omenjenem primeru naslednje: Tožnik je bil avtor idejne rešitve arhitekturne ureditve kompleksa avtobusne postaje (v nadaljevanju AP), ki je na natečaju, ki ga je v letu 1989 izvedla Občina A., dobila prvo nagrado. Kompleks AP je zasnoval v obliki črke U in tudi lokacijsko definiral. Na željo investitorja je bil projekt razdeljen na dva funkcionalno popolnoma neodvisna in samostojna dela (t. i. prva in druga faza AP). Na podlagi tožnikovih načrtov je bila zgrajena le t.i. prva faza AP (avtobusna postaja kot taka), saj zaradi stečaja investitorja G. do gradnje pročelne stavbe (trgovsko poslovni objekt) ni prišlo. G. v stečaju je zemljišča, kjer naj bi po zamisli tožnika stala pročelna stavba, prodal tožencu. Ta je s toženko sklenil pogodbo o izdelavi projektne dokumentacije za trgovsko poslovni objekt, ki naj bi stal na teh nepremičninah in glede katerega je že pridobil pravnomočno gradbeno in lokacijsko dovoljenje. Toženkin projekt za trgovsko poslovni objekt je bil izdelan mimo tožnikove idejne zasnove druge faze AP, vanj z ničemer ni posegal, niti se fizično ni dotikal objektov prve faze AP.

Vrhovno sodišče RS je pojasnilo, da je poglobljena predpostavka za uporabo 44. člena ZASP obstoj že izvedenega (zgrajenega) arhitekturnega objekta. Gre torej za zgradbo, ki je že realizirana. S tem dobi arhitekturno delo tudi in predvsem funkcionalni namen, ki se mu mora avtorska pravica v določeni meri podrediti. Pritrdilo je stališčem teorije, da je treba 44. člen ZASP in morebitna sporna vprašanja v zvezi z njim razlagati predvsem v korist lastnika, saj bo le tako ta določba dosegla svoj namen. V konkretni zadevi je bistveno, da druga faza AP ni bila izvedena oz. da pročelna stavba še ni bila zgrajena. Toženca tako z izdelavo projektne dokumentacije za objekt, ki naj bi stal na za zdaj še nezazidanem zemljišču toženca, glede na dejanske ugotovitve, v že realizirani objekt nista mogla poseči, zato predpostavke za kršitev pravice do predelave iz 44. člena ZASP niso podane. Dejstvo, da je tožnik zasnoval arhitekturno ureditev AP kot enovito celoto, glede na navedeno ni moglo biti odločilno. Ugotovljeno je namreč tudi bilo, da so objekti tožnikove prve faze AP samostojni in funkcionalno ter sicer neodvisni od objektov druge faze AP. Vrhovno sodišče RS je opozorilo, da obseg avtorskopravnega varstva pri arhitekturnih delih raste skupaj z nastajanjem tega dela. Arhitektu - avtorju, ki je zasnoval določen objekt, ne zagotavlja pravice do njegove izgradnje. To bi bilo lahko predmet pogodbenega razmerja med arhitektom in naročnikom njegovega avtorskega dela, vendar pa v konkretnem primeru naročnik ni bil tožen. Kršena tudi ni bila določba 33. člena ZASP, saj se tožnikovo avtorsko delo ni znašlo v novem delu kot njegov nerazdružljiv del.

Predelava je namreč odvisna poustvaritev, je stvaritev, pri kateri se prevzemajo bistvene poteze tujega dela v lastno delo. Toženka tožnikovega avtorskega dela v svoje delo ni vključila, niti ga ni prilagodila ali priredila

V zadevi II Ips 563/2007 in II Ips 989/2008²⁴ je bilo sporno, ali tožnik – avtor notranje ureditve igralnice kot sestavnega dela avtorskega dela projektiranja hotela, uživa varstvo na podlagi 44. člena ZASP. Tožnik je zatrjeval, da sta toženca s tem, ko sta v igralniškem delu hotela izvedla številna gradbena dela, brez njegovega soglasja nedovoljeno predelala njegovo avtorsko delo. Vrhovno sodišče RS je pojasnilo, da določba 44. člena ZASP ni ustrezna materialnopravna podlaga tožnikovega zahtevka, saj je pglavitna predpostavka za uporabo te določbe obstoj že izvedenega arhitekturnega dela oz. njegovega sestavnega dela. Tožnikovo avtorsko delo pa ne obstoji več oz. je uničeno. Uničenje arhitekturnega avtorskega dela ureja določilo tretjega odstavka 45. člena ZASP, ki avtorju omogoča, da delo fotografira in na svoje stroške zahteva izročitev reprodukcij načrtov. Uporabiti tudi ni mogoče določbe 19. člena ZASP, ki ureja pravico do spoštovanja avtorskega dela kot moralne avtorske pravice, saj tudi ta predvideva, da avtorsko delo še obstoji.

Razmerje med avtorskimi upravičenji predelovalca in avtorja prvotnega dela na predelavi je bilo pojasnjeno v zadevi III Ips 3/2012.²⁵ Na predelavi predelovalec uživa enake izključne pravice kot avtor prvotnega dela. To velja tako za osebnotna upravičenja avtorja (moralne avtorske pravice) kakor tudi za pravice nadaljnjega izkoriščanja predelanega avtorskega dela (morebitnega prenosa v uporabo). Vendar je predelovalec pri slednjem vedno vezan na obseg privolitve originalnega avtorja; kajti z izkoriščanjem novega dela (predelave) se sočasno uporablja tudi originalno delo. Iz navedenega sledi, da sme avtor predelave pravice na predelavi prenašati samo skupaj z avtorjem prvotnega dela. To pomeni, da avtor, ki soglasja prvotnega avtorja za predelavo nima, ne more veljavno prenesti materialnih pravic na novem delu na tretjega. V avtorskem pravi namreč ni dobroverne pridobitve avtorskih pravic.²⁶

4 Vsebinske omejitve avtorske pravice

Vsebinske omejitve avtorske pravice, urejene v 4. oddelku ZASP, pomenijo kompromis med interesi avtorjev po absolutni, neomejeni avtorski pravici in uporabnikov oz. družbe kot celote, da se avtorska dela (čim bolj) prosto uporabljajo. Področje vsebinskih omejitev in izjem je v Evropski uniji predmet harmonizacije, vendar pa je njen uspeh zaradi neobvezne narave večine 5. člena Direktive o usklajevanju določenih vidikov v avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi,²⁷ ki državam članicam prepušča, da se same odločijo, ali bodo vsebinske omejitve prevzele v svoje obveznosti, precej skromen.²⁸ Meniva, da izjemno hiter tehnološki razvoj, kateremu smo priča, vse bolj sili k večji zakonodajni fleksibilnosti na tem področju avtorskega prava.

Vsak posamičen, taksativno opredeljen dopusten poseg, določen v 47. do 57. členu ZASP, mora prestatiti tudi splošni test iz 46. člena ZASP.²⁹ Ker vsebinske omejitve predstavljajo izjemo monopolni avtorski pravici, se morajo, kot vse izjeme, obravnavati in razlagati ozko. Ugotoviti je mogoče, da tem izhodiščem dosledno sledi tudi sodna praksa, ki je pri tem razvila ustrezna, konkretna in domišljena merila, ki kažejo na razumevanje za občutljivo vlogo ravnotežja med avtorsko pravico in drugimi (ustavnimi) pravicami tretjih oseb.

Na vprašanje, kakšen je obseg omejitve iz 57. člena ZASP, ki določa, da lahko obrati in trgovine, ki proizvajajo ali dajejo v promet fonograme ali videograme, naprave za njihovo reproduciranje ali javno priobčitev ter naprave za sprejem oddaj, prosto reproducirajo in javno priobčujejo dela v obsegu, ki je potreben, da se preizkusi njihovo delovanje pri proizvodnji ali pri prodaji, je Vrhovno sodišče RS odgovorilo v zadevi II Ips 126/2012.³⁰ Pojasnilo je, da je glavni namen navedene omejitve iz 57. člena ZASP v preizkusu delovanja naprav, zato je za prosto uporabo bistveno, da se varovane vsebine (npr. glasba) ne priobčujejo javnosti zaradi uživanja njih samih, ampak samo zaradi preizkušanja naprav, pri čemer je trajanje omejeno na tolikšen obseg, kot je potreben za preizkus delovanja. V tem primeru je bil v poslovnem prostoru tožene stranke radijski program (ki je vključeval avtorsko varovana glasbena dela) posredovan kontinuirano oz. nepretrgano, neodvisno od tega, ali so bili prisotni kupci in ne samo z namenom preizkušanja naprav. Tožena stranka se na privilegij iz 57. člena ZASP ne more upravičeno sklicevati, saj ta ne obsega predvajanja glasbe v trgovinah, ki je primarno namenjeno ustvarjanju prijetnega nakupovalnega vzdušja.

V zadevi II Ips 276/2006³¹ je bilo obravnavano vprašanje, ali se lahko citirajo tudi glasbena avtorskega dela in če, kakšen je še dovoljen obseg citata. Vrhovno sodišče RS je presodilo, da je že na podlagi gramatikalne razlage besedila prvega odstavka 51. člena ZASP mogoče skleniti, da je dovoljeno citiranje vseh kategorij avtorskih del (torej tudi glasbenih avtorskih del), pri čemer pa mora biti citat bistveno manj obsežen od nosilca citata (odlomki del). Med taksativno navedenimi kategorijami del iz prvega odstavka 51. člena ZASP, ki jih je mogoče citirati v celoti, glasbena avtorska dela niso navedena. V konkretnem primeru obseg dovoljena citiranja ni bil prekoračen, saj je tožena stranka citirala zgolj majhen del analize obeh kompozicij, na podlagi katerega ju ni bilo mogoče izvesti.

V primeru V Cpg 907/2014³² je tožena stranka kot izdajateljica na naslovnici in v notranjosti revije objavila fotografije, ki so sestavni del filma z naslovom, katerega filmski producent in izključni imetnik vseh avtorskih pravic, izvirajočih iz tega filma, je bila tožeča stranka. Dopustnost posega v zavarovano avtorsko pravico je utemeljevala s sklicevanjem na pravico do obveščeniosti o tem, kako se porablja javni davkoplačevalski denar. Sodišče prve stopnje je dopustnost posega s strani tožene stranke oprlo na določbo 46. in 48. člena ZASP. Odločitev je

utemeljilo s stališčem, da je avtorica članka v reviji A., v povezavi s katerim so bile objavljene fotografije, poročala o uporabi javnih sredstev pri financiranju filma B. Po mnenju sodišča prve stopnje je zato objavo sporne fotografije šteti izključno le za sestavni del informacije javnega značaja, kar upravičuje prosto distribuiranje reproduciranih kopij. Takšno stališče prvostopenjskega sodišča, kot pravilno ugotavlja sodišče druge stopnje, je zmotno. Res je, da ZASP v 48. členu opredeljuje dopustne posege v zavarovane položaje imetnika avtorskih pravic, vendar teh dopustnih posegov ni mogoče širiti izven taksativno določenih dopustnih posegov v prvem odstavku 48. člena ZASP. S to določbo je zakonodajalec vzpostavil ravnotežje med izključnostno naravo avtorskih pravic in širšim javnim interesom in s tem povezanimi drugimi pravicami (npr. prost dostop do informacij). Tako ni dopustna širitev takšne proste uporabe izven okvira taksativno opredeljenih primerov iz prvega odstavka 48. člena ZASP. S sklicevanjem na obstoj pravice do informacij javnega značaja ni mogoče opravičevati kakršnihkoli posegov v druge zavarovane položaje, ki izvirajo iz avtorske pravice. Utemeljitev razlogov za objavo sporne fotografije s strani tožene stranke ne predstavlja dejanskega stanja nobene od dopustnih oblik proste uporabe zaradi uresničevanja pravice do obveščenosti iz prvega odstavka 48. člena ZASP. Zgolj ocena, da bi bila takšna informacija podana javnosti bolj opazna (oz. za izdajatelja informacije tudi bolj komercialno zanimiva), v kolikor bi vsebovala tudi reproducirano delo, na katerem ima nekdo zavarovan avtorsko pravni položaj, pa še ni zadostna podlaga za širitev dopustnih posegov iz prvega odstavka 48. člena ZASP.

5 Avtorsko delo, ustvarjeno v delovnem razmerju

Kolizijo interesov, ki se pojavlja med delavci in delodajalci, med delovnim in avtorskim pravom, med načelom avtorstva in načelom, da delodajalcu pripadajo rezultati delavčevega dela, rešuje ZASP v členih 101. in 102. Delodajalcu je zagotovljena izključna pravica, da deset let izkorišča avtorsko delo, ki ga je pri izvrševanju svoje delovne obveznosti ustvaril njegov delavec, brez da bi za to potreboval njegovo dovoljenje (prvi odstavek 101. člena ZASP). Po preteku navedenega roka pa vse pravice spet pripadajo avtorju, in sicer avtomatično (drugi odstavek 101. člena ZASP). V praksi se pogosto kaže problem v določitvi trenutka prenehanja učinkov te zakonite cesije. V izogib sporov in zaradi večje predvidljivosti in jasnosti pri določitvi tega trenutka bi veljajo razmisliti o zakonodajni določitvi jasnejših meril za njegovo določitev.

Vrhovno sodišče RS je v zadevi II Ips 2/2010³³ presojalo, katere so tiste odločilne okoliščine, ki utemeljujejo sklep, da je bilo avtorsko delo ustvarjeno v okviru delovnega razmerja (prim. 101. člena ZASP). V tem primeru je bilo sporno, ali je bil grafični design, ki ga je ustvarila tožnica, izdelan v okviru njenih rednih delovnih obveznosti pri toženki ali ne. Navedlo je, da je presoja, ali je neko delo nastalo v delovnem razmerju, kompleksna in zahteva preučitev vseh pravnih in

dejanskih okoliščin (npr. ali je delo nastalo v delovnem času, sistematizacija delovnih mest, uporaba sredstev delodajalca, izkušnje z delovnega mesta, opis del in nalog v pogodbi o zaposlitvi itd.) pri stvaritvi konkretnega dela. Glede na navedeno in ob upoštevanju konkretnih okoliščin, da je bila tožnica pri toženki v kritičnem času zaposlena na delovnem mestu vodje kreacij, pri čemer je bila njena glavna delovna naloga sodelovanje pri ustvarjanju modnega in grafičnega designa za novo blagovno znamko spodnjega perila, za kar je imela tudi ustrezno znanje, da so ji bila dana na voljo toženkina delovna sredstva in da nenazadnje iz opisa delovnih nalog za delovno mesto, na katerem je bila zaposlena, izhaja, da ni bilo omejeno le na opravljanje del v zvezi z modnim designom, temveč tudi na druga dela vezana na oblikovanje vseh elementov v zvezi z konfekcijsko proizvodnjo (torej tudi v zvezi z embalažo itd.), je sklenilo, da je bilo konkretno avtorsko delo ustvarjeno v delovnem razmerju.

Višje sodišče v Ljubljani je v primeru II Cp 4750/2008³⁴ presoјalo, ali je avtorjevo udeјstvovanja pri nasprotni stranki – raziskovalni organizaciji mogoče šteti, za razmerje, podobno razmerju med delojemalcem in delodajalcem, kot določa 101. člena ZASP. Avtor, ki je bil štipendist Slovenske znanstvene fundacije, je sporni računalniški program izdelal v času podiplomskega študija delno tudi na opremi in v prostorih raziskovalne organizacije, pri čemer pa sporni računalniški program ni bil del njegove magistrske naloge. Višje sodišče je presodilo, da avtor ni bil delavec, zato ne velja domneva prenosa pravic iz 101. člena ZASP. Ključni razlogi sodišča za tako razlogovanje so, da raziskovalna organizacija avtorja za njegovo delo ni plačevala (bil je štipendist Slovenske znanstvene fundacije) in da je pretežni del časa avtor lahko uporabil za izvajanje svojih lastnih aktivnosti.

6 Avtorsko pogodbeno pravo

Vsak avtor je praviloma zainteresiran, da njegovo avtorsko delo izkorišča čim širši krog subjektov, saj se s tem povečajo možnosti za njegov zaslužek. ZASP sprejema načelo, da mora biti avtor pravično udeležen pri materialnih koristih od uporabe dela.³⁵ Čeprav je področje prenosa avtorskih pravic izredno pomembno za učinkovito izkoriščanje avtorskih del, tako za avtorje kot za posrednike in potrošnike, pa je na podlagi analize sodne prakse mogoče ugotoviti, da primerov s tega področja v praksi ni izjemno veliko.

Vrhovno sodišče RS je v zadevah II Ips 966/2008 in III Ips 225/2008³⁶ pritrdilo večinskemu stališču teorije, da ZASP glede prenosa materialnih in drugih avtorskih upravičenj ne uvaja translativnega, pač pa konstitutivni prenos. Avtor s pogodbenim razpolaganjem s posamičnimi materialnimi avtorskimi pravicami teh ne odsvoji, temveč na njih v prid pridobitelja ustanovi (omejena ali neomejena) upravičenja, ki se nanašajo na uporabo in gospodarsko izkoriščanje avtorskega dela. Na ta način avtor pogodbeno omeji svojo avtonomijo glede uporabe in gospodarskega izkoriščanja svojega avtorskega dela.

ZASP v 80. členu določa pravilo pisnosti avtorskih pogodb. V zadevi II Ips 513/2006³⁷ je Vrhovno sodišče RS potrdilo³⁸ stališče, da kršitev predpisane oblike ne vpliva rušitveno na veljavnost avtorske pogodbe; gre namreč za *formo ad probationem*. Varstvo avtorja pred pridobitvijo preširokega kataloga materialnih in drugih avtorskih pravic pa je revizijsko sodišče v tem primeru zagotovilo s pomočjo teorije o pogodbenemu namenu prenosa (drugi odstavek 79. člena ZASP).

V primeru II Ips 40/2008³⁹ je Vrhovno sodišče RS presojalo vprašanje, ali je avtor odgovoren za neupravičeno izkoriščanje pravic s strani založbe, ko je založniško pogodbo z njo že razdrli. V tem primeru je imela avtorica sklenjeno založniško pogodbo z Založbo A, ki pa jo je razdrila. Ker je bil predmet te pogodbe učbenik za osnovno šolo, je avtorica o razdrtju te založniške pogodbe obvestila Komisijo za učbenike pri Strokovnem svetu za osnovno šolo. Avtorica Založbi A ni več dovolila ponatisov učnega gradiva. Založba A je nato kljub preklicu materialnih avtorskih pravic učbenik reproducirala in distribuirala. Avtorica je materialne pravice glede reproduciranja in distribuiranja prenesla na tožečo stranko. Ta v pravdi ni trdila, da bi toženka (avtorica) izdajala sporna dela v samozaložbi ali da bi sklenila novo založniško pogodbo s kako pravno osebo, navajala je le, da je kršila določilo pogodbe, ker tega ni onemogočila prejšnjemu založniku. Toda toženka je temu preklicala materialne avtorske pravice. Več od nje kot avtorice ni bilo mogoče zahtevati. Avtor ne more biti odgovoren za kršitve ZASP, ki so izven njegove sfere.

Kadar avtorski honorar pogodbeno ni dogovorjen, ga je treba določiti v skladu z merili iz prvega odstavka 81. čl. ZASP – po običajnih plačilih za določeno vrsto del, po obsegu in trajanju uporabe ter glede na druge okoliščine primera. V zadevi I Cp 427/2010⁴⁰ je bilo pojasnjeno, da se pri tem uporabijo objektivna merila, ki ustrezajo tržnim razmeram. Sodišče je presodilo, da je primeren honorar za uporabo tožnikove fotografije v reviji tožene založniške družbe 2.000 EUR. Izhodišče te presoje je bila ugotovitev o običajnem honorarju za fotografijo s podobnimi značilnostmi ter za njeno uporabo v podobnih časovnih, krajevnih in namenskih okoliščinah. Za obračunavanje primerne vrednosti uporabe fotografije, za katero se zavzema tožeča stranka (honorar za posamezno obliko avtorskega dela pomnoženo s številom kršitev) ni osnove v ceniku Društva poklicnih fotografov Slovenije. Zato nižje sodišče obsega oglaševanja po državah sodišče ni bilo dolžno ugotavljati.

V skladu s 4. točko 79. člena ZASP je nično določilo, s katerim avtor na drugo osebo prenaša materialne avtorske pravice za neznanе oblike uporabe svojega dela.⁴¹ Sodne prakse glede presoje (ne)znanosti posamezne oblike izkoriščanja skoraj ni zaslediti. Ena prvih zadev, ki to problematiko obravnava, je zadeva I Cp 613/2014, kjer je šlo za vprašanje klipinga. Višje sodišče je presodilo, da kliping ni nova oblika uporabe avtorskih del, ki pred letom 2006 ne bi bila (po)znana. To,

da do novele ZASP-E kliping ni bil zakonsko urejen, pa še ne pomeni, da ni bil znan in materialne avtorske pravice ni bilo mogoče prenesti. Od uveljavitve ZASP-E, ki je zaradi svoje kogentne narave posegla tudi v predhodna pogodbeno razmerja, je izvajalec klipinga ne glede na morebitno pogodbeno razmerje z imetnikom materialnih avtorskih pravic (delodajalcem avtorja), avtorju še zmeraj odgovoren za plačilo nadomestila iz 2. točke prvega odstavka 47. člena ZASP.

Z avtorsko pogodbo o naročilu dela se avtor zaveže ustvariti določeno delo in ga izročiti naročniku, naročnik pa se zaveže, da mu bo za to delo plačal honorar (prvi odstavek 99. člena ZASP). V primeru I Cp 377/2014⁴² je bilo sporno, ali se lahko k ustvaritvi avtorskega dela pogodbeno zaveže pravna oseba. Višje sodišče je na to vprašanje odgovorilo pritrdilno. Navedlo je, da dejstvo, da se k izdelavi avtorskega dela ni zavezal tožnik (kot bodoči avtor), ampak podjetje G., na naravo sklenjene pogodbe ne vpliva. Ni sicer dvoma, da lahko avtorsko delo ustvari le fizična oseba, vendar pa je pri razlagi pojma avtor, ki ga vsebuje 99. člen ZASP, treba upoštevati, da je zakon že v naprej kot avtorja opredelil podjemnika, ki avtorskega dela še ni ustvaril, saj se je s pogodbo šele zavezal, da bo to storil. Lastnost avtorja v avtorskopravnem smislu pa fizična oseba pridobi šele, ko je avtorsko delo ustvarila. S tega vidika ni videti razloga, da se k ustvaritvi avtorskega dela ne bi mogla zavezati tudi pravna oseba.

V zvezi z vprašanjem obstoja in prenosa avtorske pravice po koncu stečajnega postopka velja izpostaviti judikat III Ips 225/2008. V tej zadevi je bilo ugotovljeno, da je imetnik materialnih avtorskih pravic na grafični podobi spornega znaka (to je družba A, d. o. o.) prenehal zaradi pravnomočno zaključenega stečajnega postopka in da ni prišlo do razpolaganja s spornimi materialnimi avtorskimi pravicami v okviru stečajnega postopka nad njim. Postavilo se je vprašanje, komu po končanem stečajnem postopku pripadajo avtorske pravice na grafični podobi. Po presoji Vrhovnega sodišča RS je prišlo do ugasnitve materialnih avtorskih pravic (bivšega) imetnika, na katerega je avtor prenesel materialne avtorske pravice, prenehanja (pogodbeno ustanovljene) omejitve avtonomije pa je v okoliščinah obravnavanega primera vodilo do prirasti (oživitve) materialnih avtorskih pravic pri avtorju. Glede takega naziranja Vrhovnega sodišča RS imava nekatere pomisleke. Meniva, da nastalo pravno situacijo ureja določilo 374. člena Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju⁴³ (ZFPPIPP), ki določa pravno usodo premoženja, ki ga ni mogoče unovčiti. To določilo torej predstavlja temeljno pravno podlago za rešitev te pravne situacije. V skladu s prvo točko četrtega odstavka 374. člena ZFPPIPP materialno avtorska pravice preneha le, če je Republika Slovenija ne prevzame. Šele ob ugotovitvi, da Republika Slovenija ne prevzame navedene premoženjske pravice, lahko nastopijo učinki elastičnosti avtorske pravice. Ta okoliščina pa v sodbi Vrhovnega sodišča RS III Ips 225/2008 ni bila izpostavljena kot pravno odločilna.

7 Kršitve avtorske pravice

7.1 Civilnopravno varstvo

V skladu z določbo prvega odstavka 164. člena ZASP lahko upravičena oseba, katere avtorskopravna upravičenja so bila kršena, zoper kršilca uveljavlja sodno varstvo v skladu z določili 167. do 173. člena ZASP ter zahteva povrnitev škode po splošnih obligacijskih pravilih. Zoper kršitelja je mogoče uveljavljati zahtevke tudi na temelju neupravičene obogatitve. Prav razmerje med odškodninskim zahtevkom in zahtevkom iz neupravičene obogatitve je eno osrednjih in nedokončno razrešenih vprašanj civilnopravnega varstva avtorskih pravic. Meniva, da je primarni temelj denarnih zahtevkov zaradi kršitve avtorske pravice odškodninski. Kondicijski zahtevek je mogoč le, če ne more konkurirati z nobeno drugo tožbo, zlasti z odškodninsko tožbo.⁴⁴

Na podlagi analize sodne prakse je mogoče ugotoviti, da sodišča pri identificiranju in opredelitvi posameznega ravnanja kot kršitve avtorske pravice izhajajo iz osnovnega izhodišča, da so predmet kršitve (ki je lahko grozeča ali dejanska) lahko bodisi izključne materialne in/ali moralne avtorske pravice. Predpostavke kršitve izključnih pravic je sodna praksa strnila v naslednje: obstoj pravice, imetništvo te pravice po tožniku in obstoj kršitve. Zato za obstoj kršitve ni pomembno, ali je kršitelj vedel zanjo, jo hotel in ali ga s tem v zvezi nasploh zadane kakšna krivda. Dobrovernost kršitelja (tj. ali je vedel, da je delo avtorskopravno varovano) sploh ni relevantna.⁴⁵

Posebej aktualna je problematika, povezana z vprašanji stvarne legitimacije pri kršitvah avtorske pravice. Glede aktivne (stvarne) legitimacije v primerih kršitev pravic je mogoče ugotoviti, da je v sodni praksi zaznaven izrazit trend njenega širjenja. Tako je Vrhovno sodišče RS v že omenjeni zadevi II Ips 966/2008 zavzelo stališče, da če tretje osebe kršijo preneseno pravico, njen pridobitelj pa ne reagira, je tudi avtor legitimiran, da nastopi zoper kršilce. Nič drugače ne velja za primere v delovnem razmerju ustvarjenih avtorskih del. Poleg delodajalca je v sporih zaradi kršitve izključne avtorske pravice lahko aktivno legitimiran tudi avtor.⁴⁶

Določilo drugega odstavka 72. člena ZASP, v delu, ki se nanaša na sindikalne organizacije ter poklicna združenja, ustanovljena za varstvo avtorske in sorodnih pravic, (še) ni ustrezno zaživelo, saj sporov, v katerih bi sindikalne organizacije ali omenjena poklicna združenja uveljavljala sodno varstvo pravic avtorske in sorodnih pravic svojih članov, ni zaslediti.

O pasivni stvarni legitimaciji naročnika avtorskega dela se je sodišče izreklo v zadevi I Cpg 169/2012.⁴⁷ Navedlo je, da je naročnik, ki naroči neko delo in v zvezi z njim ne uredi prenosa avtorskih pravic, v primeru, da tako delo krši avtorske

pravice drugih, pasivno legitimiran v sporu zaradi kršitve avtorske pravice, tudi če izdelka ni sam izdelal in ga le uporablja. Okoliščina, da je naročnik v razpisni dokumentaciji opredelil opis predmeta le z osnovnimi tehničnimi parametri, konkretno izvedbo pa je prepustil izbranemu izvajalcu, ne pomeni, da ni kršil avtorskih pravic. Tožena stranka je s tem, da je plakatne panoje naročila, izbrala ponudnika in jih kupila, lahko kršila avtorske pravice tožeče stranke. Tako stališče utemeljuje določilo drugega odstavka 165. člena ZASP, ki določa solidarno odgovornost več kršiteljev.

V skladu z določilom 168. člena ZASP lahko upravičenec, katerega materialna ali druga avtorska pravica je bila namerno ali s hude malomarnosti kršena, zahteva plačilo dogovorjenega ali običajnega honorarja ali nadomestilo za tovrstno uporabo, povečanega do 200 %, in sicer ne glede na to, ali je zaradi kršitve pretrpel kakšno premoženjsko škodo ali ne. Določba drugega odstavka navedenega člena daje sodišču pri odločanju o zahtevku za plačilo civilne kazni in odmeri njene višine široko polje proste presoje. Upoštevajoč vse okoliščine konkretnega primera⁴⁸ ima pri prisoji in odmeri civilne kazni posebno težo stopnja kršilčeve krivde. Kršitev avtorske pravice, ki utemeljuje civilno kazen, lahko izhaja iz poslovnega ali neposlovnega razmerja.⁴⁹ Kadar je računski (odmerni) temelj visok, mora biti odstotek civilne kazni praviloma razmeroma nizek, da civilna kazen ne prizadene kršitelja nesorazmerno.⁵⁰ Avtorji, ki se neprofesionalno ukvarjajo z ustvarjanjem, zgolj zaradi dejstva, da so manj znani in nepoklicni avtorji, niso upravičeni do nižje odškodnine v primeru kršitev avtorskih pravic.⁵¹ Zahtevek za plačilo civilne kazni mora biti določen, ne pa opisen. Denarni znesek, ki se na temelju civilne kazni vtožuje, mora biti konkretiziran.⁵² Pri solidarno odgovornih kršiteljih morajo biti pri vsakem posameznem kršitelju izpolnjeni pogoji za naložitev plačila civilne kazni. Za civilno kazen ne velja načelo splošne odgovornosti za kršitev avtorskih pravic ne glede na krivdo in načelo, da vsi kršilci neke pravice po drugem odstavku 165. člena ZASP odgovarjajo za celotno kršitev ne glede na stopnjo krivde vsakega.⁵³ Civilno kazen v najvišji višini je dopustno odmeriti le v primerih trdovratnega zanikanja avtorske pravice.⁵⁴ Za prvo kršitveno dejanje je primerna civilna kazen v višini 100 % nadomestila. V primeru ponovne kršitve pa se ta lahko ustrezno zviša.⁵⁵

7.2 Kazenskopravno varstvo avtorske pravice

Večina sodne prakse glede kazenskoprnega varstva avtorske pravice se nanaša na kaznivo dejanje neupravičenega izkoriščanja avtorskega dela (npr. prodaja igrice za Play Station preko oglasov v časopisu; prodaja avtorsko varovanih računalniških programov, igrice, filmov⁵⁶). Uveljavljeno je stališče, da pri množični kršitvi ni potrebna konkretizacija avtorskih del in avtorjev (spletna stran, katalogi, prodaja igrice, glasbe, programov ipd.).⁵⁷ Poudariti velja odločitev I Ips 396/2005, v skladu s katero kaznivo dejanje vdora v računalniški sistem po prvem odstavku 242. člena Kazenskega zakonika⁵⁸ (KZ) lahko stori tudi (bivši) delavec, ki je program upravljal v okviru svojih delovnih obveznosti in je vanj vstavil

funkcionalno omejitev, zaradi katere se je program samodejno izbrisal. Ugotoviti je mogoče, da se sodišča pri presoji kaznivih dejanj s področja varstva avtorske pravice praviloma ne ukvarjajo s specifikami avtorskega prava, pač pa v glavnem oz. zgolj z instituti kazenskega prava. Primeri kaznivih dejanj, katerih predmet je kršitev avtorske pravice, so v sodni praksi maloštevilni in redki. Kazenskopravne odločbe sodišč ne predstavljajo pomembnih novosti v sodni praksi, so pa indikator, da se kršitve avtorskih pravic lahko kazenskopravno uspešno preganjajo in sankcionirajo.

10 Sklepno

Analiza sodne prakse kaže, da je individualnost tista predpostavka, ki odločilno vpliva na presojo pravnega standarda avtorskega dela. Uveljavljeno je stališče, da manjši kot je maneverski prostor možne ustvarjenosti, večji mora biti vložek, ki je potreben za izpolnitev kriterijev iz 5. člena ZASP. Omejitev pravice predelave arhitekturnega avtorskega dela, ki jih določa 44. člena ZASP, je treba razlagati čim bolj v korist lastnika. Sodna praksa je na področju vsebinskih omejitev avtorske pravice razvila ustrezna, konkretna in domišljena merila, ki kažejo na razumevanje občutljive vloge ravnotežja med avtorsko pravico in drugimi pravicami tretjih. Čeprav je področje prenosa avtorskih pravic izredno pomembno za učinkovito izkoriščanje avtorskih del, tako za avtorje kot za posrednike in potrošnike, pa je primerov s tega področja v sodni praksi relativno malo. Kje so razlogi za to, na podlagi te analize ni mogoče zanesljivo pojasniti. Pozdraviti velja trend širjenja aktivne legitimacije v primerih kršitev avtorske pravice, kar je v skladu z duhom in namenom Direktive o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine.⁵⁹ Določilo drugega odstavka 72. člena ZASP v delu, ki se nanaša na sindikalne organizacije ter poklicna združenja, ustanovljena za varstvo avtorske pravice v praksi (še) ni ustrezno zaživel. Enako je mogoče ugotoviti za (procesne) institute, za katere se zavzema tudi omenjena direktiva, kot npr. zavarovanje dokazov (171. člen ZASP), dolžnost obveščanja (172. člen ZASP) in predložitev dokazov (173. člen ZASP).

Opomobe / Notes:

¹ Mežnar, Š., *Avtorsko kolizijsko pravo*, Cankarjeva založba, Ljubljana, 2005, str. 28.

² Uradni list RS, št. 16/2007 (ZASP-UPB3) in 68/2008 (ZASP-E).

³ Prim. 10. člen ZASP.

⁴ Trampuž, M., Zupančič, A., Oman, B., *Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem*, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1997, str. 57.

⁵ Uradni list RS, št. 45/2008 (ZPP-D).

⁶ Uradni list RS, št. 73/2007 (ZPP-UPB).

⁷ Pri opredelitvi sodne odločitve kot pomembne so bili kot odločilni prepoznavni naslednji kriteriji: a) normativna moč odločitve; b) učinek za poenotenje sodne prakse; c) pojasnjevanje nedoločenih pravnih pojmov; d) konkretizacija zakonskih institutov (npr. civilna kazen).

⁸ Gre za stvarno pristojno sodišče za odločanje o pritožbah zoper odločbe Okrožnega sodišča v Ljubljani kot izključno krajevno pristojnega sodišča za odločanje v sporih o pravicah intelektualne lastnine. Gl. drugi odstavek 103. člena Zakona o sodiščih (Uradni list RS, št. 19/1994 in nasl.) in 6. točko drugega odstavka 32. člena ZPP.

⁹ Področje kolektivnega uveljavljanja avtorske pravice zaradi svoje obsežnosti in specifičnosti v prispevku ni zajeto.

¹⁰ Prim. odločbo Vrhovnega sodišča RS II Ips 47/98 z dne 4. 2. 1999.

¹¹ Trampuž, M., Zupančič, A., Oman, B., Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, *Gospodarski vestnik*, Ljubljana, 1997, str. 31.

¹² Prim. odločbo Vrhovnega sodišča RS II Ips 153/2003 z dne 3. 6. 2004.

¹³ Sodba in sklep Vrhovnega sodišča RS III Ips 26/2007 z dne 24. 3. 2009.

¹⁴ Prim. odločbo Vrhovnega sodišča RS II Ips 153/2003 z dne 3. 6. 2004.

¹⁵ Prim. Trampuž, M., Zupančič, A., Oman, B., Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem, *Gospodarski vestnik*, Ljubljana, 1997, str. , str. 36.

¹⁶ Sodba Vrhovnega sodišča RS II Ips 966/2008 z dne 15. 1. 2009.

¹⁷ Sklep Višjega sodišča v Ljubljani I Cpg 1095/2011 z dne 10. 11. 2011.

¹⁸ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani I Cp 613/2014 z dne 28. 5. 2014.

¹⁹ Prim. 2. točko prvega odstavka 9. člena ZASP.

²⁰ Sodba Vrhovnega sodišča RS II Ips 678/2006 z dne 9. 11. 2006.

²¹ Sodba Vrhovnega sodišča RS III Ips 3/2011 z dne 28. 2. 2012.

²² Gl. odločbo Ustavnega sodišča U-I-191/09, Up-916/09 z dne 30. 9. 2010.

²³ Podrobneje o praktični konkordanci v primeru U-I-191/09, Up-916/09 gl. Zobec, J., Praktična konkordanca v ustavnosodni presoji, *Dignitas*, št. 49–45, 2011, str. 32–54.

²⁴ Sodba in sklep Vrhovnega sodišča RS II Ips 563/2007, II Ips 989/2008 z dne 9. 10. 2008.

²⁵ Sodba in sklep Vrhovnega sodišča RS III Ips 3/2012 z dne 20. 3. 2013.

²⁶ Ovčak Kos, M., Pogodbena svoboda v avtorskem pravu, *Ius Software*, GV Založba, Ljubljana, 2015, str. 135.

²⁷ Direktiva št. 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L 167, 22. 6. 2001, str. 10–19, popravek UL L 314, 25. 11. 2008, str. 16).

²⁸ Prim. Mežnar, Š., *Avtorsko kolizijsko pravo*, Cankarjeva založba, Ljubljana, 2005, str. 47.

²⁹ Po splošnem testu na podlagi 46. člena ZASP mora biti obseg uporabe avtorskih del omejen glede na namen omejitve, biti mora v skladu z dobrimi običaji, ne sme nasprotovati običajni uporabi dela in ne sme biti v nerazumni meri v nasprotju z zakonitimi interesi avtorja.

³⁰ Sodba Vrhovnega sodišča RS II Ips 126/2014 z dne 6. 11. 2014.

³¹ Sodba Vrhovnega sodišča RS II 276/2006 z dne 9. 10. 2008.

³² Sklep Višjega sodišča v Ljubljani V Cpg 907/2014 z dne 28. 8. 2014.

³³ Sodba in sklep Vrhovnega sodišča RS II 2/2010 z dne 3. 6. 2010.

³⁴ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani II Cp 4750/2008 z dne 6. 5. 2009.

³⁵ Podrobneje Ovčak Kos, M., *Pogodbena svoboda v avtorskem pravu*, *Ius Software*, GV Založba, Ljubljana, 2015, str. 36.

³⁶ Sodba Vrhovnega sodišča RS III Ips 225/2008 z dne 29. 3. 2011.

³⁷ Sodba Vrhovnega sodišča RS II Ips 513/2006 z dne 11. 9. 2008.

³⁸ Prim. sodbo Vrhovnega sodišča RS II Ips 463/1999 z dne 20. 4. 2003. Enako sklep Višjega sodišča v Ljubljani I Cp 580/2012 z dne 14. 3. 2012.

³⁹ Sodba Vrhovnega sodišča RS III Ips 40/2008 z dne 10. 2. 2011.

⁴⁰ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani I Cp 427/2010 z dne 14. 4. 2010.

- ⁴¹ Podrobneje o tem gl. Ovčak Kos, M., *Pogodbena svoboda v avtorskem pravu*, Ius Software, GV Založba, Ljubljana, 2015, str. 173.
- ⁴² Sodba Višjega sodišča v Ljubljani I Cp 377/2014 z dne 13. 8. 2014.
- ⁴³ Uradni list RS, št. 126/2007 in nasl.
- ⁴⁴ Prim. Načelni sklep št. 9/88 XXXIX. skupne seje Zveznega sodišča, republiških in pokrajinskih vrhovnih sodišč in Vrhovnega vojnega sodišča, 26. in 37. oktober 1988, Bilten sodne prakse Zveznega sodišča, št. 29, julij - december 1988, str. 6, in odločbo Vrhovnega sodišča RS II Ips 145/2010 z dne 20. 6. 2013.
- ⁴⁵ Prim. tč. 9 sodbe Vrhovnega sodišča RS II Ips 966/2008 z dne 15. 1. 2009.
- ⁴⁶ Prim. sodbo in sklep Višjega sodišča v Ljubljani II Cp 266/2009 z dne 8. 7. 2009.
- ⁴⁷ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani I Cpg 169/2012 z dne 22. 8. 2013.
- ⁴⁸ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani I Cp 3086/2011 z dne 30. 5. 2012.
- ⁴⁹ Sodba in sklep Višjega sodišča v Ljubljani II Cp 1764/2012 z dne 25. 7. 2012.
- ⁵⁰ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani I Cpg 494/2013 z dne 19. 4. 2013.
- ⁵¹ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani II Cp 2522/2013 z dne 22. 1. 2014.
- ⁵² Sklep Višjega sodišča v Ljubljani I Cpg 1327/2010 z dne 25. 11. 2010.
- ⁵³ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani I Cpg 165/2014 z dne 10. 4. 2014.
- ⁵⁴ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani I Cpg 1366/2012 z dne 20. 6. 2013.
- ⁵⁵ Sodba Višjega sodišča v Ljubljani I Cpg 1740/2013 z dne 6. 3. 2014.
- ⁵⁶ Gl. sodbi Vrhovnega sodišča RS I Ips 77/2009 z dne 4. 6. 2009 in I Ips 274/2005 z dne 11. 5. 2006 idr.
- ⁵⁷ Prim. odločbo Vrhovnega sodišča RS I Ips 355/2007 z dne 2. 10. 2008.
- ⁵⁸ Uradni list RS, št. 63/1994 in nasl.
- ⁵⁹ Direktiva št. 2004/48/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (UL L 195, 2. 6. 2004, str. 45–86).

Literatura / References:

- Mežnar, Š. (2005) *Avtorsko kolizijsko pravo* (Ljubljana: Cankarjeva založba).
- Ovčak Kos, M. (2015) *Pogodbena svoboda v avtorskem pravu* (Ljubljana: GV Založba).
- Trampuž, M., Zupančič, A. & Oman, B. (1997) *Zakon o avtorski in sorodnih pravicah s komentarjem* (Ljubljana: Gospodarski vestnik).
- Zobec, J. (2011) Praktična konkordanca v ustavnosodni presoji, *Dignitas*, 49–45, pp.32–54.